

TILL HORSBERGET OCH LÅNGBERGSBACKEN, ÖSTERBY BRUK, ÖSTERLÖVSTA, HÅLLNÄS OCH ÖREGRUND

*Upplands fornminnesförenings årsmöte och vårutflykt
söndagen den 19 maj 1974*

Närmare 200 medlemmar i Upplands fornminnesförening deltog i vårutflykten 1974 som gynnades av vackert försommarväder. Färden gick mot nordost och i bussarna berättade tjänstemännen om de fornlämningar, kyrkor och andra sevärdheter som passerades. Det första uppehållet gjordes vid fornlämningarna Horsberget och Långbergsbacken, båda s. k. fornvårdsobjekt. Antikvarie Anna-Märta Berg berättade om de båda gravfälten från yngre järnålder, 500–1050 e. Kr., på krönet av Långbergsbacken och om den märkliga gravhögen med brätte och offerbord på det s. k. Horsberget samt om flyttblocket med skålgrovar på slänten ner mot Fyrisån.

I Österby bruk, i skolmatsalen, hölls årsmötesförhandlingarna under ordförandeskap av landshövding Ragnar Edenman. Minnesord uttalades över de avlidna hedersledamöterna Ingeborg Wilcke-Lindqvist och Eric Wolrath och över medaljörerna Paul Ekman, Hjalmar Eriksson, M. P. Lijising och Sven Wallström. Årsberättelsen godkändes och de till föreningen hörande förvaltningarna erhöll ansvarsfrihet. Medlemsavgiften fastställdes till oförändrat 20 kronor och avgiften för ständigt ledamotskap till oförändrat 200 kronor. Stadgeenliga val förrättades. Till vice ordförande efter professor Sven Hörstadius, som undanbett sig omval, valdes överbibliotekarie Gert Hornwall, Uppsala. Till nya hedersledamöter utsågs professor Sven Hörstadius, Uppsala, f. tillsynslärare Harald Gustafson, Gamla Uppsala, och bibliotekarie Samuel Eriksson, Tierp. Fornminnesföreningens förtjänstmedalj tilldelades adjunkt Lars Edberg, Vällingby, folkskollärare Igvar H. Ericson, Karlholmsbruk, byråsekreterare Daniel Heilborn och bankdirektör O. Norbeck, båda Djursholm, museiföreståndare Maurits Ljungberg, Vaxholm och herr Oscar Pettersson, Eskilstuna.

Efter årsmötesförhandlingarna intogs den medhavda matsäcken i brukets herrgårdspark, där Österby spelmanslag underhöll med fiol- och nyckelharpospel och Österby folkdanslag visade prov på vackra folkdanser. Landshövding Edenman, ordförande i den 1966 bildade Bruno Liljefors-stiftelsen, som åtagit sig vården av herrgården, redogjorde för de pågående restaureringsarbetena och herrgårdens framtida användning som centrum för kultur- och naturvård. Anknytningen till Bruno Liljefors, som bodde på herrgården 1917–32 och som hade sin ateljé inrymd i det gamla brygghuset i parken, berördes. Sedan deltagarna studerat herrgårdsmiljön och 1700-talsherrgårdens inre, valonsmedjan och bruksgatebebyggelsen var det dags för uppbrott och vidare färd till Österlövsta kyrka. Den vackra kyrko- och prästgårdsmiljön upplevdes på långt håll och väl framme tilldrog sig kyrkans höga medeltida trappstegsgav-

Deltagarna i Upplands fornminnesförenings vårutflykt 1974 på väg upp på Horsberget nära Husby i Lena socken. Foto L. Gezelius.

lar som 1664 ommurats i barocka former särskilt intresse. Kyrkoherde K. E. Nymansson välkomnade och berättade om kyrkans skiftande öden, bl. a. rysshärjningarna 1719 då kyrkan brändes, de därpå följande restaurerings- och ombyggnadsarbetena och de många inventarier som anskaffades på 1720-talet. Till det stämmingsmättade besöket i Österlövsta kyrka bidrog i hög grad lantbrukare Bertil Erikssons sång från läktaren.

Nästa uppehåll gjordes vid Hållnäs hembygdsgård i närheten av Hållnäs kyrka. Hembygdsföreningens ordförande, landstingsman Börje Karlsson, redogjorde för föreningen och de 13 byggnader som ingår i den 1954 invigda anläggningen. Genom Hållens by med omgivande säregna odlingslandskap med breda och långa stengärdesgårdar och tätt liggande odlingsrösen gick färden sedan vidare mot kusten och Fågelsundets fiskeläge. Landsantikvarie Ola Ehn berättade om fiskeläget, ett av de största och bäst bevarade på Upplandskusten, och dess många karakteristiska sjöbodar och kokhus från skilda tider, varav de äldsta ägs och vårdas av Hållnäs hembygdsgård.

Vårutflykten avslutades i Öregrund med middag på Hasselbacken. Landshövding Edenman avtackade den avgående vice ordföranden för dennes mångåriga och värdefulla insatser i fornminnesföreningens styrelse och förvaltningsutskott samt hyllade de närvarande nyblivna hedersledamöterna och medaljörerna. Sedan de sistnämnda talat och tackat för hyllningarna och tack också framförts till utflyktsarrangörerna var det dags för hemfärd till Uppsala.

A.-M. B.